

v druge dežele denarjev pošiljati in da bo mogla ponosno stopiti s svojo v konkurencijo z drugimi planinskimi deželami.

Konečno priporočam le še to, naj se tudi na to dela, da se bodo stanovitno zaporedoma enakega plemena junci v dotični kraj pošiljali, da potem nastopi večja enakoličnost v živini, katere (enakoličnosti) sedaj še pogrešamo, in katera je potrebna, če hočemo, da bodo drugi hodili k nam kupovat naših goved.

Zoper psa.

Časnik „Oest. landw. Wochenblatt“ je prinesel v zadnjih svojih listih sestavek „Wider den Hund“, ki ima toliko resničnega v sebi, da si ne moremo kaj, da ne bi iz tega članka posneli nekoliko vrstic.

Profesor dr. Zürn piše o pseh med drugim to-le: Gotovo je, da je pes med domačo našo živino najzvestejša žival in da marsikdo nima mu bolj udanega prijatelja kakor je pes. Zato naj nihče ne misli, da sem jaz sovražnik psov; al kar je prav in kar ni prav, med tem je treba razloček delati. Kdo more zagovarjati neizmerno število psov, ki se mnogokrat bolje hranijo, kakor človek? Kdo more tajiti veliko število glist in družega mrčesa, ki po pseh napravljajo mnogotere bolezni človeku in drugi domači živini? Kdo more tajiti, da najstrašnejša bolezen — steklina — izvira od psov? Če vse to pomislimo, priti moramo do spoznanja, da preveliko število psov je na veliko škodo človeštvu. Koliko denarja bi se dalo po pomanjšanem številu psov in po potratu, katero mnogi ž njimi uganjajo, prihraniti ali za druge koristne namene obrniti, če bi namreč s tistim denarjem, ki se na pse obrne, kupili drugo živino ali pa ga darovali ubogim!

Mesto Lipsko (Leipzig) na priliko, je 1874. leta štelo 2945 psov, za katere se je plačalo pasjega davka 8835 tolarjev, če se temu došteje še po 24 tolarjev, ki se na psa leto in dan za živež obrnejo, se vidi iz tega potrošek z 69.680 tolarjev na leto.

V Avstriji število psov, ki jih ljudje (večidel gospôda) imajo le za veselje in kratek čas, znaša čez 1 milijon; za njih živež se računa 3 do 4 milijone goldinarjev, kar je pa gotovo veliko premalo. Na Francoskem so leta 1855 imeli okoli 3 milijone psov, za katere se sme za živež računati 80 milijonov frankov.

Naj se nam nikar ne ugovarja, da veliko pasjega živeža je le to, kar ljudem na mizi ostane, kajti dandanes se more vsaka kost drugače obrniti in to tudi ni resnica, da ne bi povžili psi mnogo družega živeža, ki ne odpada z mize lastnikove.

Vse to pa mene, ki sam tudi pse rad imam, ni napotilo na to, da pišem zoper pse, ampak dva druga vzroka sta, zavoljo katerih sem se vzdignil proti njim, namreč:

1. zato, ker je pes največje gnjezdo mnogim zajedovkam (Schmarotzerthieren), glistam in črvom namreč, ki so posrednje ali neposrednje človeku in drugi domači živini škodljivi, in

2. zato, ker najbolj grozovito bolezen (steklino) človek in druga domača živina dobi po psu.

Dr. Zürn našteva v navedenem sestavku mnoge pasje gliste, katere, če jih je po naključbi človek povžil ali pa živina, naredijo tu jako nevarne bolezni. Med šesterimi tako imenovanimi trakuljami (Bandwürmer) so štiri človeku in naši domači živini nevarne. Živina dobi jajčica teh trakulj na polji, v gozdu ali kje drugod, kjer jih je pes posral, in se je ona pasla, v svoj želodec. Tam pa se prevržejo pasje trakulje v črve druge baže, in tako se zaredi, na pr., pri goveji živini mnogoglavec

v možganih goved ali ovac in napravi bolezen, ki se vrtoglavnica (Drehkrankheit) imenuje; tudi ikre pri prešičih so večkrat prevrček pasje trakulje, če jo je prešič povžil. Tudi tako imenovana strašna chinokokus-bolezen se nahaja pogostoma tam, kjer psi in ljudje tesno skupaj živijo; tako v Islandiji, kjer sedmi del onega ljudstva za to boleznijo boleha.

Še več bi mogli iz navedenega sestavka o nevarnosti psov povedati, pa naj zadostuje to.

Natoroznanske stvari.

Rodovitnost in urno razširjanje rastlin.

(Konec.)

Predragi čitatelj! veliko veliko rastlinskih semen pa se zaseje še drugače. Kedar vihar razsaja in vrtinec kvišku vzdiguje prah po cestah in drugih potih, odnese tudi razna semena visoko v zračne višine. V zraku jih dalj časa vrti, zadnjič pa izroči materi zemlji v naročje. Ravno taka je tudi s prahom, ki se s semenom vred vrti v višinah, zadnjič pa naleže po zemlji in na-njo padla zrna oprasi. Ko jame lahki dež zemljo močiti, zmóči tudi prah in semena, katera pričnejo kmalu kaliti in s prsti ali praha riti eno za drugim. V malo dneh kinčajo raznopisane cvetlice zemljo na daleč in široko; vse planjave in poljane, hribi in doli, vrhovi in strmice se pomladé in za novo življenje zbudé. Duša človeška se napaja krasote natorne, sploh vse se raduje prerodenja, kar le giblje in živi. To vse pa se zgodi na zmladletje, ko dobi narava vnovič svojo lepoto; pa tudi poletu se sijajnost njena živo giblje pred dušo človeško.

So pa tudi taka semena ali zrna, da jih ni v stanu zmóči ne vihar, ne vrtinec. Al zategadel ne obležé na mestu, temveč se zaplodé ravno kakor one, o katerih sem ti, premili mi čitatelj! malo prej pravil. Če se vstavljajo vetrovni moči, se pa človeški nogi ne morejo, kakor tudi živalski ne. Navadno so okrogla in se tedaj trkolijo po zemlji; dokajkrat pa jih tudi ljudje ali živina sujejo z nogami in prisujejo malo po malem na različna mesta, kjer se zmešajo s prstjo in o pravem času kalé, potem pa zelené človeku v korist, naravi v krasoto.

Še druga so voglata ali robata, z bodili obdané, to je: so bodeča. Taka se obesijo ljudem na obleko, živini pa na dlako. Ljudje in živina jih zanesó drugam, kjer jih otresejo in zemlji izročé; ne znajo pa, da skazujejo naravi dobrote, ker jej pomagajo sejati. Sila veliko zrn pa je neprebavljivih. Ona grejo po čevah živalskih in pridejo spet na svetlo, se ve da ne na tistem kraju, kjer je žival pobrala jih. Ni dvombe tedaj, da selivni tiči zanesejo marsikatero seme iz tujih dežel, ter zaplodé zelišča, koja so nam v veliko korist in od katerih ni bilo prej ne duha ne sluha pri nas. Od kod so pa mnoga drevesna plemena, trave in še druge rastline na stolpih, starih visokih zidovih in drevesih, kamor živa duša ne pride? Jasno kot beli dan je, da so jih tiči zasadili.

Ni treba tedaj modrovati in si glave do sivega beliti: odkod da je vsako leto nepretrgoma toliko plevela bodi-si na vrtih ali njivah, če tudi se skrbno gleštajo in čeravno sejavec marljivo zbira pšenico in druga žita, predno jih seje.

Treba pa znati, da človek ni sam na svetu, marveč: da je še mnogo mnogo drugih žival, ki potrebujejo vsakdanjega živeža. Treba vedeti na dalje, da Bog skrbi za-nje, da Bog zapoveduje elementom opravljati dolžnost do vsega, kar živi, bodi-si človek ali kaka žival. Ne srdimo se nad nekolikim plevelom po vrtih